

Rosmalen, 4 oktober 2018

College van B&W
Gemeenteraad 's-Hertogenbosch
Postbus 12345
5200 GZ 's-Hertogenbosch

Betreft: Addendum op brief d.d. 1 oktober 2018 m.b.t. uitstel raadsvoorstel 'Opstelling visie energielandschap en tweede fase verkenning Rosmalense polder' (reg.nr. 8257032)

Geacht college van burgemeester en wethouders, geachte gemeenteraadsleden,

Zoals aangekondigd in onze brief van 1 oktober jongstleden, zien wij na een eerste verdiepingsonderzoek reeds voldoende aanknopingspunten om de besluitvorming ten aanzien van het raadsvoorstel, tot aanwijzing van de Rosmalense polder als een gebied waar in beginsel ruimte is voor een grootschalig windturbinepark, ter discussie te stellen.

In het navolgende willen wij onze eerste bevindingen aan u kenbaar maken. Samen met de redenen als genoemd in de brief van 1 oktober jongstleden, vormen de onderstaande bevindingen voldoende aanleiding om opschorting en zelfs intrekking van het voorgenomen besluit te rechtvaardigen.

Ten aanzien van het proces:

1. Allereerst valt op dat eerst een verkenning heeft plaatsgevonden, alvorens over een visie over het energielandschap wordt gesproken. Het is onduidelijk welke visie uw gemeente heeft ten aanzien van duurzame energie, opwekking, het gebruik ervan en opslag. Wat valt er dan te verkennen? Het proces is niet ingericht;
2. Tijdens de eerste fase van de verkenning in de vorm van interviews is gesproken met allerlei belanghebbende partijen, behalve met de partijen die ook daadwerkelijk een rechtstreeks belang hebben bij het nu aangewezen gebied (zie [bijlage 1](#), pagina 11 van [memo](#) 'Bevindingen n.a.v. oriënterende gesprekken met stakeholders'). De oostelijke gemeentedelen, zoals de wijkraden van Rosmalen Oost, Overlaet, Kruisstraat en De Groote Wielen, zijn nooit geïnterviewd en geraadpleegd. Als zodanig is er al sprake van een gebrekkig proces en een hiaat in de vorming van een visie;
3. Als gevolg lijkt het alsof het college reeds een mening heeft gevormd, waardoor nu een doelredenering wordt gevolgd. Er wordt zo maar een gebied aangewezen dat geschikt wordt geacht voor een grootschalig windpark. Belanghebbende betrokken partijen worden niet betrokken en overvallen door deze ontwikkeling. Op voorhand wordt inspraak en meedenken door het nemen van een besluit in deze reeds in de kiem gesmoord. Los van het democratisch gehalte van dit proces, zorgt dit voor weerstand in plaats van draagvlak en voor nog meer wantrouwen in 'de politiek';
4. In zoverre is ook opvallend dat in het raadsvoorstel nergens aandacht wordt geschonken aan de impact voor leefomgeving en milieu. Past deze ontwikkeling wel in een brede omgevingsvisie? Wat is überhaupt de omgevingsvisie ten aanzien van dit gebied?
5. In hoeverre vindt er een integrale afweging plaats: er zijn meerdere ontwikkelingen aan de oostkant van de gemeente, zoals de mogelijke aanleg van een oostelijke

randweg, die de nodige zorgvuldigheid betrachten. Ook het eigen beleid van de gemeente, zoals de stedelijke visie op de ontwikkeling van de Grote Wielen, staat haaks op de aanwijzing van de Rosmalense polder direct grenzend aan deze wijk, meer specifiek de Watertuinen. Aangezien er in de Watertuinen geen groen voor handen is, moet terughoudend worden omgegaan met bebouwing van en aan de groene ring om de Watertuinen;

Ten aanzien van de inhoud:

6. Wat het meest opvalt in de redenering is het feit dat er geen onderbouwing met inhoudelijke argumenten wordt gegeven waarom juist dit gebied geschikt wordt geacht. De grondslag, naar wij begrijpen, is 'rudimentaire planologie'. Er wordt door de gemeente klakkeloos een gebied aangewezen, zonder dat naar andere mogelijkheden of alternatieven wordt gekeken en er wordt een tunnelvisie gevolgd. Het lijkt erop dat het louter commerciële afwegingen zijn, die het de gemeente makkelijk maakt om blindelings dit soort initiatieven mogelijk te maken. Als burger mogen wij meer verwachten van een zorgvuldige overheid, die een afweging maakt. U zit hier tenslotte door en voor de burger!
7. De gemeente gaat ook geheel voorbij aan de gelaagdheid waarmee een dergelijke beslissing moet worden genomen. Het is niet meer dan logisch dat eerst bekeken wordt welke gebieden binnen de gemeente het meest in aanmerking komen voor grootschalige initiatieven, rekening houdend met de Rijkstructuurvisie Windenergie op land, om zo de impact op leefomgeving en milieu zo veel mogelijk te beperken en gebiedswaarden te kunnen behouden. Die gebieden zouden eerst in kaart moeten worden gebracht en samengebracht in een vast te stellen Visie Energielandschap van de gemeente.

Ten aanzien van de [Rijkstructuurvisie Windenergie op land](#) merken we nog het volgende op:

- In de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte zijn 'kansrijke gebieden' aangewezen voor grootschalige windenergie. Dit zijn gebieden waar het relatief vaak en hard waait, en die grootschalige cultuurlandschappen bevatten alsook haven- en industriegebieden en grootschalige waterstaatswerken en andere hoofdinfrastructuur (paragraaf 2, pagina 14). De gebieden voor grootschalige windturbineparken staan op pagina 15 van de Rijkstructuurvisie. Noord-Brabant staat hier niet bij.
- In de Rijkstructuurvisie valt ook het volgende te lezen:

'Het verdient de voorkeur om bij de plaatsing aan te sluiten op grotere structuren zoals de grens tussen land en groot water, de hoofdverkeeringsrichting of de hoofdinfrastructuur. Soms kan een grootschalig windturbinepark zelf een structuur aanbrengen in een gebied en op die manier een betekenis toevoegen aan het landschap, bijvoorbeeld in een groot water dat geen inwendige landschapsstructuur heeft.' (paragraaf 2.3., pagina 17).

Daarnaast staat er ook:

'Een goed herkenbare interne orde wordt door beschouwers van windturbineparken hoger gewaardeerd dan een afwezige of slecht herkenbare interne orde. Hierbij zijn lijnopstellingen (ook als deze een kromming hebben) vanuit alle zichthoeken over het algemeen goed herkenbaar.' (eveneens paragraaf 2.3., pagina 17).

8. In dat geval dient eerst gekeken te worden naar de mogelijkheden die de hoofdinfrastructuur en bestaande of te ontwikkelen bedrijventerreinen bieden. Zo hebben bijvoorbeeld Rijkswaterstaat en ProRail hun arealen opengesteld voor ruimtelijke ontwikkelingen ten behoeve van duurzame energie. Binnen de gemeente liggen ook plannen voor de ontwikkeling van bedrijventerreinen. In dit geval wordt echter het initiatief gevolgd van enkele agrariërs en projectontwikkelaars in het

buitengebied, die op zoek zijn naar een verdienmodel, hetgeen besluitvorming ten aanzien van de aanwijzing van de Rosmalense polder, zonder enig inhoudelijk argument, voor een grootschalig initiatief meer dan dubieus maakt.

9. Het is tekenend dat in het raadsvoorstel nergens de impact voor de leefomgeving en milieu wordt geduid en behoud van gebiedswaarden. Welke afwegingen zijn gemaakt om dit gebied aan te wijzen in relatie tot andere gebieden die ook mogelijkheden bieden, met mogelijk minder impact? Is dat wel gebeurd? Heeft er überhaupt wel een belangenafweging plaatsgevonden en zo ja, wat is dan het referentiekader/afwegingskader geweest? Al op voorhand kan hoe dan ook al gezegd worden dat vrijwel alle beginselen van behoorlijk bestuur zijn geschonden, zowel de formele als de materiële. Dit heeft tot gevolg dat een positief besluit van de gemeenteraad in bezwaar- en beroepsprocedures niet in stand zal blijven.
10. Tot op heden is het een schimmig en onduidelijk proces. Wat is de definitie van 'grootschalig'?
11. Gekeken naar de provinciale opgave voor de komende jaren, zijnde 470,5 MW, waarvan inmiddels 200 MW wordt gerealiseerd via één samenwerkingsproject tussen provincie en enkele gemeenten aan rijksweg A16, lijkt een grootschalig windpark aan de oostkant van de gemeente (vooralsnog) onnodig;
12. Gezien de onduidelijkheid over de grootschaligheid is het nog maar de vraag, met verwijzing naar de bepalingen uit de Elektriciteitswet, of de gemeente wel bevoegd is in deze. Die vraag kan de gemeente echter pas beantwoorden als de definitie van 'grootschalig' nader wordt geduid. De bevoegdheid is namelijk gekoppeld aan de opbrengst aan MW van het totale project;
13. Aan de hand van de opwekkingscapaciteit wordt bepaald of en welke Coördinatie­regeling van toepassing is. Uit het raadsvoorstel kan echter worden opgemaakt dat de gemeente samen met de gemeente Oss, het Rijk en de provincie op dit gebied buitenspel wil zetten door zelf dit initiatief te ondersteunen. Is dit wel realistisch gelet op de volgende zinssnede in de Rijks­structuurvisie Windenergie op land:

'De ruimtelijke afweging over windenergieparken is volgens de Wet ruimtelijke ordening over het algemeen een verantwoordelijkheid van de provincies en de gemeenten. De RCR-procedure voor windenergieparken van ten minste 100 MW is hierop één van de uitzonderingen vanwege het hiermee gemoeide nationale belang (conform de Elektriciteitswet 1998). Dan nemen de ministers van Economische Zaken en van Infrastructuur en Milieu het ruimtelijke besluit (een rijksinpassingsplan). De structuurvisie Windenergie op land is hiervoor het ruimtelijk toetsingskader.'
(paragraaf 2.6. pagina 20)

Een eenvoudige rekensom leert dat bij ca. 34 windturbines van 3 MW, de plannen van rechtswege (!) onder de RCR-procedure vallen. Ter correctie: tijdens de insprekavond hadden we deze informatie nog niet. Om die reden corrigeren wij onze inbreng van destijds op dit punt.

14. Het is ook onduidelijk wat dit initiatief eigenlijk bijdraagt aan de doelstelling om in 2050 klimaatneutraal te zijn, waarover hieronder nader. Zowel burger als gemeente dienen nog steeds energie af te nemen, maar daar zijn talloze andere mogelijkheden voor, met minder impact op leefomgeving, milieu en gebiedswaarden. Het zijn alleen andere kosten;
15. Ook is breed bekend dat het Nederlands energienetwerk een snelle transformatie naar duurzame energie niet aankan. Wat betekent dit voor Enexis, de bestaande capaciteit van het hoogspanningsnetwerk, een mogelijke uitbreiding van de magneetveldzone, wie betaalt de aanzienlijke aansluitkosten?
16. Uit een eerste verkenning van het gebied kunnen in ieder geval de volgende belangen in kaart worden gebracht: ecologische belangen met beschermde soorten, aanvliegroute voor vliegveld Volkel en Eindhoven (defensie), beschermde zone gasleiding, etc.

Ten aanzien van de berekeningen in het Energietransitieprogramma 2016-2020 merken we het volgende op:

17. Wij nemen het Energietransitie-programma 's-Hertogenbosch 2016-2020 (september 2016) als vertrekpunt voor de berekening van de transitieopgave. In de Bijlage bij deze brief treft u aan waartoe de berekening leidt. GROEN inZICHT merkt op dat uitgegaan wordt van de eigen cijfers van de gemeente. In het programma is als energieverbruik aangegeven ca. 16 PJ (pag. 5 in de voetnoot), waarvan in de ambitieuze maar realistische benadering al 15,5 PJ kan worden gedekt.

De – verrassende – conclusie is dan dat nog 0,5 PJ gedekt moet worden, hetgeen neerkomt op ca. 15 windturbines van 3 MW (met een gemiddelde van 3.000 vollasturen) voor heel 's-Hertogenbosch. Inmiddels heeft Vestas al windturbines met een vermogen van 10 MW, hetgeen er toe leidt dat nog maar 5 windturbines nodig zijn in heel 's-Hertogenbosch. De afweging van nut en noodzaak van een grootschalig windturbinepark wordt hiermee wel eenvoudig: die is er niet.

GROEN inZICHT vraagt zich nu dan ook af waarom er zo'n haast dient te worden gemaakt met de behandeling van het raadsvoorstel. Er ligt geen visie aan ten grondslag, de eerste verkenning was onvolledig en incompleet, er zijn geen inhoudelijke argumenten aangedragen op grond waarvan besluitvorming kan plaatsvinden.

Mocht de gemeente desondanks beslissen om niet af te zien van uitstel van de behandeling van het raadsvoorstel of niet tot intrekking besluiten, dan kan niet anders worden geconcludeerd dan dat dat moet leiden tot gebrekkige besluitvorming.

Waarom wordt niet eerst het proces ingericht, een visie opgesteld zonder uitsluiting van belanghebbende partijen, waarna via gelaagdheid de impact op leefomgeving, milieu en gebiedswaarden kan worden geduid, om aansluitend het meest aangewezen gebied te duiden dat geschikt is voor – al dan niet – grootschalige duurzame energiewinning?

Eerst dan werkt de gemeente aan politiek vertrouwen en maatschappelijk draagvlak, wat onontbeerlijk is voor de toekomst. In dat kader bezien reikt GROEN inZICHT u de hand, om samen deze uitdaging aan te gaan.

Met bovenstaande bevindingen vragen we niet enkel om uitstel, maar gezien de gebreken qua proces en inhoud tevens om intrekking van het raadsvoorstel in deze vorm.

Vanzelfsprekend houdt GROEN inZICHT zich beschikbaar voor toelichting of overleg.

Met vriendelijke groet,

Pascal Spelier en Hans de Jong,
namens Bewonerscollectief GROEN inZICHT
www.groen-inzicht.nl
info@groen-inzicht.nl